

VALLILAN KATU- YM. ALUEIDEN ASEMAKAAVAN HYVÄKSYMINEN SEKÄ HERMANNIN JA VALLILAN PUISTO- YM. ALUEIDEN, TOUKOLAN PUISTO-ALUEIDEN JA KUMPULAN PUISTO- JA KATUALUEIDEN (VALLILANLAAKSON JOUKKOLIIKENNEKATU) ASEMAKAAVAN MUUTTAMINEN (NRO 11978)

Khs 2010-1323

Kaupunkisuunnittelulautakunta (5.5.2011)

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti

- lähettää 10.6.2010 päivätyn ja 5.5.2011 muutetun 22. kaupunginosan (Vallila) katu-, puisto- ja suojaviheralueita koskevan asemakaavaehdotuksen ja 21. kaupunginosan (Hermanni) katu-, puisto- ja rautatiealueita, 22. kaupunginosan (Vallila) puisto-, yleisiä pysäköinti- ja katualueita, 23. kaupunginosan (Toukola) puistoalueita sekä 24. kaupunginosan (Kumpula) puisto- ja katualueita koskevan asemakaavan muutosehdotuksen nro 11978 kaupunginhallitukselle puoltaen sen hyväksymistä, ja esittää etteivät tehdyt muistutukset ja annetut lausunnot anna aiheita muihin toimenpiteisiin.

Kaupunkisuunnittelulautakunta esittää, että katusuunnitelmaa tehtäessä kiinnitetään erityistä huomiota maisemointiin ja laadukkaiden materiaalien käyttöön. Lautakunta kiinnittää lisäksi huomiota linjoilla käytetävän kaluston laatuun.

Lautakunta päätti muuttaa asemakaavan muutosehdotusta seuraavasti:

Muistutusten ja lausuntojen johdosta tehdyt muutokset:

Asemakaavakarttaan tehdyt muutokset:

- Asemakaavamerkintää "Kadun tai liikennealueen ylittävä kevyen liikenteen yhteys" on lyhennetty Kumtähden kentän kohdalla.
- Asemakaavamääräys "Alueelle on rakennettava umpinainen aita, jonka korkeus kadun tasausviivasta on 1,2 m. Merkintä osoittaa aidan likimääräisen sijainnin." on muutettu muotoon: "Alueelle on rakennettava meluste. Merkintä osoittaa esteen likimääräisen sijainnin ja lukuarvo sen yläreunan likimääräisen korkeuden kadun pinnasta metreinä."
- Hämeentien suuntainen yleinen pysäköintialue on muutettu katualueeksi.

- Nylanderinpuistoon on merkitty kasvitieteellistä puutarhaa palveleva huoltoajoyhteys.
- Lisäksi kaavaan on tehty joitakin teknisluonteisia tarkistuksia.

Selostuksen liitteiksi on lisätty seuraavat suunnitelmaa selventävät asiakirjat:

- Katuliikenteen melukartat
- Vallilanlaakson joukkoliikennekadun vaikutukset joukkoliikenteeseen
- Vallilanlaakson joukkoliikennekadun yleissuunnitelma
- Kustaa Vaasan tien ylikulkusillan maisemalliset vaikutukset
- Ylikulkusillan viitesuunnitelma.

Samalla lautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, ettei kaavan muutosehdotusta aseteta uudelleen nähtäville.

Lisäksi lautakunta päätti antaa kaupunkisuunnittelulautakunnan esityksestä ja vuorovaikutusraportista ilmenevät vastaukset kaupungin perusteltuna kannanottona tehtyihin muistutuksiin.

Keskustelun kuluessa jäsen Modig jäsen Holopaisen kannattamana teki seuraavan palautusesityksen: "Lautakunta palauttaa asian valmisteluun siten, että kaavamuutoksella mahdollistetaan laaksossa vain raitioliikenne, ei bussiliikennettä."

Suoritetussa äänestuksessa palautusesitys hävisi äänin 5 (Johansson, Sipilä, Palmroth-Leino, Puura, Rauhamäki) - 3 (Holopainen, Modig, Soininvaara).

Lautakunta päätti yksimielisesti tehdä päätösehdotukseen seuraavan lisäyksen: "Kaupunkisuunnittelulautakunta esittää, että katusuunnitelmaa tehtäessä kiinnitetään erityistä huomiota maisemointiin ja laadukkaiden materiaalien käyttöön. Lautakunta kiinnittää lisäksi huomiota linjoilla käytettävän kaluston laatuun."

Tiivistelmä

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 17.6.2010 lähettää 10.6.2010 päivätyn 22. kaupunginosan (Vallila) katu-, puisto- ja suojaviheralueita koskevan asemakaavaehdotuksen ja 21. kaupunginosan (Hermannin) katu-, puisto- ja rautatiealueita, 22. kaupunginosan (Vallila) puisto-, yleisiä pysäköinti- ja katualueita, 23. kaupunginosan (Toukola) puisto- ja katualueita sekä 24. kaupunginosan (Kumpula) puisto- ja katualueita

koskevan asemakaavan muutosehdotuksen nro 11978 kaupunginhallitukselle puoltaen sen hyväksymistä.

Merkittiin, että keskustelun kuluessa jäsen Modig jäsen Holopaisen kannattamana teki seuraavan palautusesityksen:

"Asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten, että joukkoliikennekadun osalta kaavamääräystä muutetaan koskemaan ainoastaan raitiotieliikennettä."

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti äänin 5 (Finne-Elonen, Männistö, Palmroth-Leino, Kallio, Rauhämäki)–4 (Holopainen, Modig, Erra, Soininvaara).

Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaa joukkoliikennekadun rakentamisen käytöstä poistetun junaradan paikalle Hämeentielle Mäkelänkadulle. Samalla poistetaan varaus joukkoliikennekadulle Kumpulanmäeltä Isonniitynkadulle. Lisäksi kaava mahdollistaa kevyen liikenteen sillan rakentamisen Kumpulanmäeltä Kustaa Vaasan tien yli.

Kaava-alueen pinta-ala on yhteensä 7,1 ha. Liikennealuetta (kadut, kevyen liikenteen kadut, pysäköintialue) on 3,0 ha, puistoa on 2,5 ha ja suojaviheraluetta 1,6 ha.

Muistutukset ja lausunnot sekä nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset

Asemakaavan muutosehdotus on ollut julkisesti nähtävillä 13.8.–13.9.2010.

Ehdotuksesta on tehty 10 muistutusta. Nähtävilläoloajan ulkopuolella on saatu kaksi kirjettä. Ehdotuksesta ovat antaneet lausuntonsa pelastuslautakunta, kiinteistölautakunta, ympäristölautakunta, yleisten töiden lautakunta, kaupunginmuseon johtokunta, Helsingin yliopisto ja ilmatieteen laitos, HSL Helsingin seudun liikenne, Helsingin kaupungin HKL-liikelaitos, HSY Vesi, Helsingin Energia ja Helen Sähköverkko Oy ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Muistutukset

Muistutukset kohdistuivat vuorovaikutukseen, yleiskaavan ja maakuntakaavan huomioon ottamiseen, maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumiseen, Vallilanlaakson virkistyskäyttöön, joukkoliikennekadun aiheuttamiin maisemallisiin muutoksiin, joukkoliikennekadun aiheuttamiin ympäristöhäiriöihin, liikenteellisiin vaikutuksiin ja kestävään kehitykseen.

Kirjeet

Toisessa kirjeessä esitettiin, että Kumpula pitäisi säilyttää ennallaan ja ilman rakentamista. Toisessa kirjeessä pyydettiin, että päätöksenteossa otetaan huomioon Hermanni-Vallila seura ry:n, Vallilan asukasyhdistys ry:n ja Vallilan siirtolapuutarhayhdistys ry:n 13.9.2007 lähettämä aloite.

Lausunnot

Lausunnot kohdistuivat yleiskaavan ja maakuntakaavan huomioon ottamiseen, alueen virkistyskäyttöön, ekologisiin käytäviin sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön huomioimiseen. Lausunnoissa esitettiin, että joukkoliikennekadun rakentamisesta luovuttaisiin tai yhteys toteutettaisiin raitiovaunureittinä. Joukkoliikennekadun aiheuttamasta melusta pyydettiin meluselvityksiä ja kadun tarpeellisuudesta pyydettiin lisäselvityksiä. Kevyen liikenteen sillan linjausta ja reittiä esitettiin muutettavaksi ja sillan maisemavaikutukset tulee esittää.

Lausunnot on otettu huomioon siten, että asemakaavamerkintää "Kadun tai liikennealueen ylittävä kevyen liikenteen yhteys" on lyhennetty Kumtähden kentän kohdalla ja selostukseen on lisätty seuraavat suunnitelmaa selventävät asiakirjat:

- Katuliikenteen melukartat
- Vallilanlaakson joukkoliikennekadun vaikutukset joukkoliikenteeseen
- Vallilanlaakson joukkoliikennekadun yleissuunnitelma
- Kustaa Vaasan tien ylikulkusillan maisemalliset vaikutukset
- Ylikulkusillan viitesuunnitelma.

Vuorovaikutusraportissa esitetään tiivistelmät muistutuksista, kirjeistä ja lausunnoista sekä niiden vastineet laajemmin.

Jatkotoimenpiteet

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle sekä

- asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen nro 11978 kartta, päivätty 10.6.2010, muutettu 5.5.2011
- asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen nro 11978 selostus, päivätty 10.6.2010, muutettu 5.5.2011
- vuorovaikutusraportti 10.6.2010, täydennetty 5.5.2011
- lausuntopyyntöasiakirjat

Pöytäkirjanote, vuorovaikutusraportti ja muutoksenhakukielto niille muistutuksen ja kirjeen lähettäneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa

Pöytäkirjanote sekä kartat ja selostukset (5 kpl) hallintokeskukselle (Vartiainen)

Kiinteistölautakunta (16.11.2010)

Lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle Vallilanlaakson joukkoliikennekadun asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksesta nro 11978 seuraavan lausunnon:

Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaisi joukkoliikennekadun rakentamisen Vallilanlaakson halki Hämeentieltä Mäkelänkadulle. Katu kuljisi käytöstä poistuvan junaradan paikalla ja se johdettaisiin uintikeskuksen koillispuolisessa rinteessä tunnelin kautta Mäkelänkadulle. Joukkoliikennetie mahdollistaisi raitiovaunuyhteyden rakentamisen Kalasataman ja Pasilan välille. Alkuvaiheessa joukkoliikennetie tulisi palvelemaan erityisesti Tiedelinjaa (seutulinja 506), joka liikennöisi Viikistä Arabianrannan, Kumpulan, Pasilan, Meilahden ja Otaniemen kautta Pohjois-Tapiolaan ja yhdistäisi eri oppilaitoksia toisiinsa. Helsingin ja Espoon korkeakoulujen välisen Tiedelinja-joukkoliikennedyhteyden kehittäminen on kaupungin strategian mukaista.

Kaupunki omistaa asemakaava- ja asemakaavan muutosalueen.

Entisen satamaradan maaperän pilaantuneisuus on tutkittava ennen raitioliikennedyhteyden rakentamista.

Vallilanlaakso liittyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Kumpulan siirtola-puutarha-alueeseen. Vallilanlaakso on vahvistetussa maakuntakaavassa osoitettu viheryhteystarpeeksi ja kaupungin yleiskaavassa kaupunkipuistoksi, joka on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan viheryhteyden tulee toimia ekologisen verkoston osana ja virkistysalueena (yhteys Vanhankaupunginlahdelta Keskuspuistoon). Viheralueen leveys on vain noin 30 metriä, jolloin kadun rakentaminen alueelle kaventaisi sitä oleellisesti ja olisi ristiriidassa virkistysalueen kehittämisen kanssa. Alueelta poistetun teollisuusraiteen paikalle voisi sen sijaan rakentaa raitiovaunuyhteyden, joka ei oleellisesti heikentäisi alueen kehittämistä ekologisenä yhteytenä ja virkistysalueena. Lautakunta ei edellä mainituin perustein puolla joukkoliikenteen kadun rakentamista alueelle, vaan puoltaa raitiovaunureitin toteuttamista alueen kautta.

Lautakunta edellyttää, että esitetty suunnitelma tarkistetaan suhteessa maakuntakaavan vaatimuksiin.

Lautakunnan mielestä raitioliikennedyhteyden rakentamista on aikaistettava.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Lautakunnan päätös syntyi äänestyksen jälkeen äänin 5 - 4 jäsen Loukoilan jäsen Kaliman kannattamana tekemän esityksen voittaessa. Voittaneen esityksen kannalla olivat lisäksi puheenjohtaja Paalimäki, jäsen Molander sekä varajäsen Malm.

Esittelijän ehdotuksen kannalla olivat varapuheenjohtaja Suomalainen ja jäsenet Saarinen, Valve ja Vuorinen.

Esittelijän ehdotus oli:

Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaa joukkoliikennekadun rakentamisen Vallilanlaakson halki Hämeentieltä Mäkelänkadulle. Katu kulkee käytöstä poistuvan junaradan paikalla ja se johdetaan uinitikeskuksen koillispuolisessa rinteessä tunnelin kautta Mäkelänkadulle. Joukkoliikennekatu mahdollistaa raitiovaunuyhteyden rakentamisen Kalasataman ja Pasilan välille. Alkuvaiheessa joukkoliikennekatu tulee palvelemaan erityisesti Tiedelinjaa (seutulinja 506), joka liikennöi Viikistä Arabianrannan, Kumpulan, Pasilan, Meilahden ja Otaniemen kautta Pohjois-Tapiolaan ja yhdistää eri oppilaitoksia toisiinsa. Helsingin ja Espoon korkeakoulujen välisen Tiedelinja-joukkoliikenneyhteyden kehittäminen on kaupungin strategian mukaista.

Kaupunki omistaa asemakaava- ja asemakaavan muutosalueen.

Entisen satamaradan maaperän pilaantuneisuus on tutkittava ennen joukkoliikennekadun rakentamista.

Lautakunnalla ei ole huomauttamista asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksesta.

Yleisten töiden lautakunta (26.10.2010)

Yleisten töiden lautakunta palautti 5.10.2010 asian uudelleen valmisteltavaksi.

Yleisten töiden lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Vallilanlaakso liittyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Kumpulan siirtola-puutarha-alueeseen. Vallilanlaakson on vahvistetussa maakuntakaavassa osoitettu viheryhteystarpeeksi ja kaupungin yleiskaavassa kaupunkipuistoksi, joka on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta. Suunnitelman suhde maakuntakaavan vaatimukseen on tarkistettava. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan viheryhteyden tulee toimia ekologisen verkoston osana ja virkistysalueena (yhteys Vanhankaupungin lahdelta

Keskuspuistoon). Viheralueen leveys on vain noin 30 metriä, jolloin kadun rakentaminen alueelle kaventaisi sitä oleellisesti ja olisi ristiriidassa virkistysalueen kehittämisen kanssa. Alueelta poistetun teollisuusraiteen paikalle voisi sen sijaan rakentaa raitiovaunuyhteyden, joka ei oleellisesti heikentäisi alueen kehittämistä ekologisena yhteytenä ja virkistysalueena. Raitioliikenneyhteys on rakennettava etupainotteisesti.

Asemakaavaehdotuksessa esitetyn kevyen liikenteen sillan linjausta ja reittiä tulee muuttaa siten, että arvokas Kumtähdenkentän alue säilyy yhtenäisenä kokonaisuutena. Sillan toinen pää tulee sijoittaa kampusalueen toiminnalliseen ja liikenteelliseen painopisteeseen. Silta tulisi kulkemaan kampusalueen painopisteestä suoraan Arabian kauppakeskukseen. Näin aukiolle muodostuu tehokas ja hyvin palveleva joukkoliikenteen matkakeskus.

Yleisten töiden lautakunta ei edellä mainituin perustein puolla joukkoliikenteen kadun rakentamista alueelle, vaan puoltaa raitiovaunureitin toteuttamista alueen kautta.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle ja katu- ja puisto-osastolle.

Merkittiin, että esittelijä lisäsi esityslistan sivulla 4 olevan päätösehdotuksen ensimmäisen kappaleen toiseksi virkkeeksi seuraavan uuden virkkeen:

”Suunnitelman suhde maakuntakaavan vaatimukseen on tarkistettava.”

Merkittiin, että esittelijä lisäsi edelleen esityslistan sivulla 4 edellä mainitun ensimmäisen kappaleen loppuun seuraavan uuden virkkeen:

”Kadun liikennettä tulee valvoa tehostetusti kameravalvonnalla.”

Merkittiin, että esittelijä lisäsi edelleen esityslistan sivulla 5 olevan toisen kappaleen loppuun seuraavan uuden virkkeen:

”Raitioliikenneyhteys on rakennettava etupainotteisesti.”

Lautakunnan päätös syntyi äänestyksen jälkeen. Äänestyksessä jäsen Heinämiehen tekemä ja jäsen Saksalan kannattama ehdotus annettavaksi lausunnoksi:

”Vallilanlaakso liittyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Kumpulän siirtolapuutarha-alueeseen. Vallilanlaakson on vahvistetussa maakuntakaavassa osoitettu viheryhteystarpeeksi ja kaupungin yleiskaavassa kaupunkipuistoksi, joka

on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan viheryhteyden tulee toimia ekologisen verkoston osana ja virkistysalueena (yhteys Vanhankaupungin lahdelta Keskuspuistoon). Viheralueen leveys on vain noin 30 metriä, jolloin kadun rakentaminen alueelle kaventaisi sitä oleellisesti ja olisi ristiriidassa virkistysalueen kehittämisen kanssa. Alueelta poistetun teollisuusraiteen paikalle voisi sen sijaan rakentaa raitiovaunuyhteyden, joka ei oleellisesti heikentäisi alueen kehittämistä ekologisenä yhteytenä ja virkistysalueena.

Asemakaavaehdotuksessa esitetyn kevyen liikenteen sillan linjausta ja reittiä tulee muuttaa siten, että arvokas Kuntähdenkentän alue säilyy yhtenäisenä kokonaisuutena. Sillan toinen pää tulee sijoittaa kampusalueen toiminnalliseen ja liikenteelliseen painopisteeseen. Silta tulisi kulkemaan kampusalueen painopisteestä suoraan Arabian kauppakeskukseen. Näin aukiolle muodostuu tehokas ja hyvin palveleva joukkoliikenteen matkakeskus.

Yleisten töiden lautakunta ei edellä mainituin perustein puolla joukkoliikenteen kadun rakentamista alueelle, vaan puoltaa raitiovaunureitin toteuttamista alueen kautta.”

voitti 5 äänellä (Tulenheimo, Aaltonen, Heinämies, Hänninen ja Saksala) 3 ääntä (Nieminen, Niemi ja Hartonen) vastaan esittelijän muutetun ehdotuksen.

Merkittiin, että lisäksi lautakunta päätti tämän jälkeen yksimielisesti lisätä edellä mainitun äänestyksessä voittaneen lausunnon ensimmäisen kappaleen kolmanneksi virkkeeksi seuraavan uuden virkkeen:

”Suunnitelman suhde maakuntakaavan vaatimukseen on tarkistettava.”

sekä lausunnon ensimmäisen kappaleen viimeiseksi virkkeeksi seuraavan:

”Raitioliikenneyhteys on rakennettava etupainotteisesti.”

Merkittiin, että esittelijä jätti asiassa seuraavan sisältöisen eriävän mielipiteen:

”Vallilanlaakson joukkoliikennekatu mahdollistaa merkittävien poikittaisten bussi- ja raitiovaunuyhteyksien järjestämisen vahvistaen Pasilan asemaa keskeisenä liikenteen solmukohtana. Suoraan keskustaan johtavien väylien ja

keskustan terminaalien kuormitus kevenee. Matkustajien vaihdottomat poikittaisyhteydet lyhentävät olennaisesti matka-aikoja. Esittelijän näkemyksen mukaan Vallilanlaakson joukkoliikennekatu on tarkoituksenmukainen ja kaupungin joukkoliikennettä parantava hanke, joka tulisi toteuttaa asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksen (NRO 11978) mukaisesti.”

Esittelijän eriävä mielipide, Markkula Jaakko

Vallilanlaakson joukkoliikennekatu mahdollistaa merkittävien poikittaisen bussi- ja raitiovaunuyhteyksien järjestämisen vahvistaen Pasilan asemaa keskeisenä liikenteen solmukohtana. Suoraan keskustaan johdettavien väylien ja keskustan terminaalien kuormitus kevenee. Matkustajien vaihdottomat poikittaisyhteydet lyhentävät olennaisesti matka-aikoja. Esittelijän näkemyksen mukaan Vallilanlaakson joukkoliikennekatu on tarkoituksenmukainen ja kaupungin joukkoliikennettä parantava hanke, joka tulisi toteuttaa asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksen (nro 11978) mukaisesti.

Helsingin yliopisto (15.10.2010)

Kumpulan yliopistoalueen asemakaava laadittiin 1980-luvulla ja kampusalue on nyt pääosin toteutunut. Kumpulan kampuksella työskentelee tällä hetkellä noin 7000 opiskelijaa ja noin 2000 yliopiston ja Ilmatieteen laitoksen henkilökuntaa. Sujuva joukkoliikennesyhteys on erittäin merkittävä asia yliopistokampuksella, joka ei voi rakentua laajamittaisen yksityisautoliikenteen varaan. Alueen joukkoliikennesyhteyksien kehittäminen on ollut pitkään suunnitteilla, uusien liikenneväylien rakentaminen on kuitenkin herättänyt voimakasta vastustusta lähialueen asukkaissa.

Nyt lausunnolla oleva asemakaavaehdotus mahdollistaa toteutuessaan suoran ja nopean joukkoliikennesyhteyden Kumpulanmäen juurelta Pasilaan. Uusi joukkoliikennekatu nopeuttaa poikittaislinja 506:n reittiä, mikä on ollut yksi yliopiston ja muiden alueen oppilaitosten toiveista. Kyseessä ei ole vain yhteyksien paraneminen Kumpulan ja Pasilan välillä, vaan kysymys on myös laajemmasta poikittaisen joukkoliikenteen kehittämistarpeesta Pasilasta itään ja koilliseen. Sujuva yhteys helpottaa myös Arabianrannan ja Viikin asukkaiden, opiskelijoiden ja työssä käyvien liikkumista Pasilaan ja siitä eteenpäin esimerkiksi junalla eri suuntiin.

Kevyen liikenteen yhteydet Kumpulan ja Pasilan välillä ovat parantuneet, kun uusi reitti Pietari Kalmin kadun jatkeena on toteutunut. Nyt asemakaavassa esitetty uusi väylä Ilmatieteen laitoksen kulmalta kasvitieteellisen puutarhan portille parantaa tilannetta edelleen. Uusi joukkoliikenneväylä mahdollistaa myös pysäkin Kasvitieteellisen puutarhan

portin luo parantaen näin julkisen liikenteen yhteyksiä tähän hiljattain yleisöllekin avattuun vierailukohteeseen.

Asemakaavaehdotuksessa oleva Kustaa Vaasan tien ylittävä kävelysilta mahdollistaa esteettömän reitin rakentamisen jyrkälle Kumpulan mäelle ja helpottaa huomattavasti liikkumista yliopistoalueelta kauppakeskukseen. Tämä yhteys on erityisen tärkeä kampukselle esim. päivittäistavarakaupan palvelujen saavuttamiseksi. Kampuksella on vain yliopiston omia palveluja ja tällä hetkellä Kustaa Vaasan tien ylittäminen koetaan hyvin hankalaksi.

Helsingin yliopisto ja Ilmatieteen laitos katsovat, että nyt esillä oleva asemakaavaehdotus parantaa monin tavoin Kumpulan liikenneyhteyksiä.

HSY Vesi (14.10.2010)

22. kaupunginosan (Vallila) katu- ja puisto- sekä suojaviheralueita koskevan asemakaavaehdotuksen ja 21. kaupunginosan (Hermannin) katu-, puisto- ja rautatiealueita, 22. kaupunginosan (Vallila) puisto-, yleisiä pysäköinti- ja katualueita, 23. kaupunginosan (Toukola) puisto- ja katualueita sekä 24. kaupunginosan (Kumpula) puisto- ja katualueita koskeva asemakaavan muutosehdotus.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan kaupunginhallitukselle 17.6.2010 osoittamassa kirjeessä todetaan mm. seuraavaa:

”Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaa joukkoliikennekadun rakentamisen käytöstä poistetun junaradan paikalle Hämeentielle Mäkelänkadulle. Samalla poistetaan varaus joukkoliikennekadulle Kumpulanmäeltä Isonniitynkadulle. Lisäksi kaava mahdollistaa kevyen liikenteen sillan rakentamisen Kumpulanmäeltä Kustaa Vaasan tien yli Arabian kauppakeskukseen asti.”

Vesihuollon osalta HSY Vesi esittää seuraavaa:

Jyrängöntielle on rakennettava uutta sadevesiviemäriä noin 180 metriä. Uuden sadevesiviemäriin rakentamiskustannukset ovat noin 90.000 euroa.

Nylanderin puiston länsipuolella joudutaan Kumpulanpuron ylittävä silta uusimaan. Sillan uusimisen vuoksi joudutaan vesijohtoa NS 600 ja sekavesiviemäriä NS 500/1009 siirtämään noin 50 metrin matkalta. Muut mahdolliset asemakaavan muutoksen vaatimat johtosiirrot tulee selvittää jatkosuunnittelussa. Siirrot tulee suunnitella ja toteuttaa HSY Veden ulkopuolisella rahoituksella.

Myös mahdolliset joukkoliikennekadun vaatimat kuivatusjärjestelyt tulee toteuttaa HSY:n ulkopuolisella rahoituksella, koska ne palvelevat ainoastaan kadun kuivatusta.

Kumpulanpuro mukaan lukien putkitetut osuudet ja puroaltaat kuuluu HKR:n vastuulle.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (13.10.2010)

Kaava-alue sijaitsee Hämeentien ja Mäkelänkadun välissä Vallilan siirtolapuutarhan pohjoispuolella. Asemakaavan mahdollistaa joukkoliikennekadun rakentamisen siirtolapuutarha-alueen ja kasvitieteellisen puutarhan väliin. Samassa kaavassa poistetaan joukkoliikennekatuvaraus Kumpulanmäeltä Isonniitynkadulle. Kaava mahdollistaa kevyen liikenteen sillan rakentamisen Kumpulantieltä Kustaa Vaasan tien yli Arabian kauppakeskukseen asti. Junaraide on jo purettu pois alueelta. Kaavan toteuttamisesta aiheutuu kaupungille 12,5 miljoonan euron kustannukset, joista Kustaa Vaasan tien ylittävän kevyen liikenteen sillan osuus on noin 2 miljoonaa euroa.

Maakuntakaavassa alueelle on osoitettu viheryhteystarve. Maakuntakaavan viheryhteydet toimivat myös ekologisina käytävinä. Kyseinen yhteys toimii käytävänä Vanhankaupunginlahdelta Keskuspuistoon.

Helsingin yleiskaavassa 2002 alue on kaupunkipuistoaluetta, jota kehitetään monipuolisena toiminta-, kohtaamis-, kulttuuri- ja luontoympäristönä. Alueelle saa rakentaa tarpeellisia yhdyskuntateknisen huollon tiloja ja liikenneväyliä. Alue on myös kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta, jota kehitetään siten, että sen arvot ja ominaisuudet säilyvät.

Uudenmaan ELY-keskus lausuu seuraavaa:

Asemakaavan vaikutuksia Vallilanlaakson kulttuuriympäristöön ja virkistyskäyttöön on arvioitu kiitettävän monipuolisesti.

Joukkoliikennekadun rakentamisen jälkeen yleiskaavan pääkäyttötarkoitukseen virkistykseen käytettävä alue supistuu huomattavasti aidatun Kumpulan puutarhan ja aidatun Vallilan siirtolapuutarhan välisellä jo nyt kapealla noin vajaan 30 metrin levyisellä alueella. Kevyen liikenteen reitti muuttuu jalkakäytävämäisemmäksi, mikä heikentää sen virkistysarvoa. Alueen merkitys ekologisena yhteytenä vaarantuu. Etelä pohjoissuuntaisia kevyenliikenteen reittejä ei voida enää rakentaa ilman risteämistä joukkoliikennekadun kanssa.

Avoin viherympäristö muodostuu vanhaan kartanoympäristöön sijoitusta kasvitieteellisestä puutarhasta, Vallilan siirtolapuutarhasta ja niitä yhdistävästä ja ympäröivästä viheralueesta. Joukkoliikennekatu heiken-

tää toiminnallisesti ja maisemallisesti kulttuurihistoriallisesti merkittävän ympäristön arvoa.

Vaikutusten arviot osoittavat hankkeen haitalliset vaikutukset yleiskaavassa osoitetulle virkistyskäytölle ja arvokkaalle kulttuurimaisemalle. Käytöstä jo poistunut ja purettu rata ei ole perusteltu syy rakentaa joukkoliikennekatu yleiskaavan kaupunkipuistoalueelle ja maakuntakaavan ekologiselle käytävälle ja virkistysyhteydelle. Yleiskaavassa osoitetun kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävän alueen arvot ja ominaisuudet eivät säily. Yleiskaavassa on osoitettu joukkoliikenteen keskeiset väylät; asemakaavassa suunniteltua joukkoliikennekatua ei ole osoitettu yleiskaavassa.

Kustaa Vaasan tien ja Hämeentien ylittävän kevyen liikenteen sillan maisemavaikutuksia Kumtähden kentän ympäristössä ei ole esitetty lainkaan. Tämä tulee tehdä.

Selostuksessa ei ole esitetty vaihtoehtoja joukkoliikenteen järjestämiseksi. Avoimeksi jäävät myös rakenteilla olevan länsimetron vaikutukset kulkemiseen Viikin, Arabianrannan, Kumpulan ja Otaniemen kampuksen välillä.

Asemakaava ei ota riittävästi huomioon oikeusvaikutteisen yleiskaavan sisältöä.

Pelastuslautakunta (12.10.2010)

Lautakunta päätti antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Katetulla katuosuudella tulee huomioida pelastuslaitoksen toimintaedellytykset, paloteknisille laitteille mm. savunpoistolaitteille tulee varata riittävästi tilaa joukkoliikennetunnelista sekä poistumisreitit tulee huomioida tunnelia mitoittaessa.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Helsingin Energia -liikelaitos ja Helen Sähköverkko Oy (11.10.2010)

Olemme tarkistaneet otsikossa mainitun asemakaavan ja asemakaavan muutoksen selostuksen.

Kaava-alueen ja Mäkelänkadun risteyksessä on käytössä oleva 110 kV öljypaperieristeinen kaapeliyhteys, joka tulee huomioida suunnittelussa ja rakennustöissä. Etenkin raitiotien ja 110 kV risteilykohdassa tulee varmistaa, että niiden välille jää riittävä turvaetäisyys.

Helsingin Energialla ja Helen Sähköverkko Oy:llä ei ole muutosehdotukseen huomautettavaa.

HKL-liikelaitos (8.10.2010)

Hallintokeskus on pyytänyt 15.10.2010 mennessä HKL-liikelaitokselta lausuntoa otsikossa mainitusta asemakaava-asiasta.

Helsingin kaupungin HKL-liikelaitoksella ei ole huomautettavaa kyseiseen asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotukseen.

Ympäristölautakunta (5.10.2010)

Ympäristölautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon.

Ympäristölautakunnan mielestä poikittaisten joukkoliikenneyhteysien kehittäminen myös kantakaupungin tasolla on tärkeää.

Suunniteltu uusi katuyhteys sijoittuu kuitenkin Vallilanlaaksoon, joka on itäisen kantakaupungin merkittävimpiä virkistysaluekokonaisuuksia. Uuden joukkoliikenneväylän järjestäminen alueen halki lisäisi jonkin verran yhteyden poikittaista estevaikutusta, kaventaisi paljon käytettyä poistetun satamaraiteen viereistä ulkoilureittiä ja vähentäisi viheraluekokonaisuuden yhtenäisyyttä. Leveähkön väylän rakentamisen vuoksi suojausto siirtolapuutarhan pohjoislaidalla jouduttaisiin poistamaan.

Joukkoliikenneyhteys on suunniteltu palvelemaan Otaniemen, Meilahden, Kumpulanmäen, Arabian ja Viikin kampusten välistä liikennettä ns. Tiedelinjana. Kaavaselostuksen mukaan joukkoliikenneyhteys parantaisi myös Kumpulasta ja Arabianrannasta Pasilan kautta Töölön suuntaan kulkevien reittien järjestelymahdollisuuksia. Selostuksessa ei kerrota, miten suuria käyttäjäryhmiä ja -määriä eri etappien välillä linja palvelisi ja mitkä ovat suurimmat tarpeet poikittaisen liikkumisen kehittämiseksi. Myös suunnitellun joukkoliikenneyhteyden arvioidut liikennemäärät tulisi esittää. Ympäristölautakunnan mielestä selostusta tulee täydentää näillä tiedoilla sekä tiedoilla matka-ajan nopeutumisesta, jotta perustelut hankkeen hyödyistä olisivat tiedossa.

Kaavaselostuksessa tulee esittää myös vaihtoehtoisen ratkaisun eli Pasilasta Kalasatamaan suuntautuvan raideyhteysvaihtoehdon hyödyt ja haitat. Ympäristölautakunta korostaa, että joukkoliikennesuunnittelussa tulee suosia raideyhteyksiä aina kun se on mahdollista. Raideyhteysvaihtoehdon Kalasatamaan suuntautuvine jatkoyhteyksineen tulee olla ensisijainen vaihtoehto. Linja-autoliikenteeseen perustuvan joukkoliikennekatuvaihtoehdon jatkosuunnittelusta on syytä luopua.

Meluhaitat ja meluntorjunta

Kaavaehdotuksessa Hämeentien varteen on merkitty varaus Helsingin kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa esitetyille melues-

teille, jotka toteutuessaan parantavat Vallilan siirtolapuutarhan ja koko Vallilanlaakson melutilannetta.

Suunnitellun joukkoliikennekadun bussiliikenne kuitenkin lisää jossain määrin meluhäiriöitä virkistysalueen sisällä. Esitetyllä liikennemäärällä yli 55 dB keskiäänitason meluvyöhyke ei ulottune kovin laajalle joukkoliikennekadun ympäristöön. Puisto- ja siirtolapuutarha-alueelle aiheutuvan meluhaitan ja meluntorjuntatoimenpiteiden riittävyys arvioimiseksi tulee kaavaselostuksen yhteydessä kuitenkin esittää meluselvytys. Bussiliikenne aiheuttaa hetkellisesti korkeita meluhuippuja, vaikka keskiäänitaso ei ylittäisikään ohjearvoa. Lähimmät siirtolapuutarha-alueen mökit sijaitsevat hyvin lähellä joukkoliikennekatua, jolloin meluhaitat ovat todennäköisiä.

Kaava-alueen eteläosa on savialuetta, jolloin bussiliikenteen aiheuttama äänihaitta siirtolapuutarha-alueen pohjoisosissa on mahdollinen. Tämä tuodaan esiin myös kaavoituksen yhteydessä laaditussa vuorovaikutusraportissa, mutta ei kaavaselostuksessa.

Vaikutukset virkistyskäyttöön ja kaupunkiluontoon

Satamarataa noudattava linjaus heikentää virkistysyhteyksiä vähemmän kuin edellisen suunnitelman pohjoisempi linjaus. Linjauksen viereinen ulkoilureitti kapenee ja siirtolapuutarhan suojuspuustoa joudutaan poistamaan. Poikittaiset yhteydet on kaavassa ratkaistu tyydyttävästi.

Kasvitieteellinen puutarha ja siirtolapuutarha ovat luontotietojärjestelmässä III luokan (paikallisesti) arvokkaita lintualueita. Rakentamisen ja joukkoliikenteen häiriövaikutukset linnustolle voidaan arvioida vähäiseksi. Kumpulan alue on myös kantakaupungin oloissa merkittävä nisäkäslajistoltaan, ja sen runsaat kaniini- ja rusakkokannat elättävät ketuja ja muita saalistajia. Koska puutarha-alueet ovat jo aidattuja, katulinjauksen estevaikutus eläinten liikkumiseen jää vähäiseksi.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle (PL1) ja ympäristönsuojelu- ja tutkimusyksikölle (Pitkänen).

Merkittiin, että lautakunta päätti yksimielisesti lisätä ensimmäisen luvun viimeisen kappaleen loppuun, ennen otsikkoa "Meluhaitat ja ..." lauseet "Raideyhteysvaihtoehdon Kalasatamaan suuntautuvine jatkoyhteyksineen tulee olla ensisijainen vaihtoehto. Linja-autoliikenteeseen perustuvan joukkoliikennekatuvaihtoehdon jatkosuunnittelusta on syytä luopua."

Kaupunginmuseon johtokunta (28.9.2010)

Kaupunginmuseon johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunginmuseo on aikaisemmin kommentoinut Vallilanlaakson joukkoliikennekadun asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (2.4.2007). Kaupunginmuseon johtokunta antoi lausunnon aloitteesta Vallilan joukkoliikennekatuasiassa (19.3.2008). Kaupunginmuseo on lausunut lisäksi asemakaavaluonnoksesta (28.10.2008) ja viimeksi asemakaavaluonnoksesta 26.4.2010.

Kaupunginmuseon lausunnot asemakaavaluonnoksista ovat olleet joukkoliikennekadun toteuttamisen suhteen kielteiset. Perustelut ovat tiivistettynä seuraavat:

Vallilanlaakson avoin viherympäristö, joka muodostuu entiseen Kumpulan kartanomiljööseen sijoitetusta tieteellisestä puutarhasta, Vallilan siirtolapuutarhasta ja niitä yhdistävästä ja ympäröivästä julkisesta viheralueesta, tulee säilyttää sen kulttuurihistorialliset arvot huomioiden. Kaikki siirtolapuutarhat, Vallilan siirtolapuutarha mukaan lukien, on arvotettu Helsingin yleiskaava 2002:ssa kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiksi kohteiksi, joita tulee kehittää siten, että alueen arvot ja ominaisuudet säilyvät. Vallilan siirtolapuutarhan ympäristöön on vuosikymmenten kuluessa sijoitettu niin asuinrakentamista kuin liikunta- ja laitusrakennuksia. Kumpulan kartanon ja Vallilan siirtolapuutarhan välinen vyöhyke on kuitenkin säilynyt rakentamattomana ja näkymiltään avoimena. Yliopiston kasvitieteellisen puutarhan istuttaminen Kumpulan kartanon ympärille on entisestään vahvistanut koko Vallilan laakson viherluonnetta. Entisen satamaradan muuttaminen joukkoliikennekaduksi ja autoliikenteen tuominen Kumpulan kartanon ja Vallilan siirtolapuutarhan väliselle vyöhykkeelle vaarantaa koko miljöön.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on juuri laatinut asemakaavan Vallilan siirtolapuutarhalle. Asemakaavaehdotuksessa, josta kaupunginmuseon johtokunta antaa erikseen lausuntonsa, on koko siirtolapuutarha-alue suojeltu kulttuurihistoriallisesti ja puutarhataiteen kannalta arvokkaana alueena, jonka ympäristö säilytetään. Tavoitteet siirtolapuutarha-alueen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymiseksi ja joukkoliikennekadun sijoittamisesta alueen välittömään läheisyyteen ovat esittelijän näkemyksen mukaan ristiriidassa keskenään. Satamaradan haittojen nyt poistuttua, on Vallilanlaakson puistoalueesta muodostunut merkittävä puistomainen keidas tiivistä rakennetun kaupungin keskellä. Vallilanlaakson valjastaminen bussiliikenteen käyttöön ei tue puistomaisen viherkokonaisuuden säilymistä siirtolapuutarhan ja Kumpulan kartanon lähiympäristössä.

Kaupunginmuseon johtokunta esittää aiempien kannanottojen mukaisesti, ettei asemakaavan muutosehdotusta puolleta.

HSL Helsingin seudun liikenne (27.9.2010)

Kaupunkisuunnitteluvirasto päätti 17.6.2010 lähettää Vallilanlaakson joukkoliikennekadun asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen Helsingin kaupunginhallitukselle puoltaen sen hyväksymistä. Helsingin kaupungin hallintokeskus on kirjeellään (Khs 2010-1323/523, HSL dnro 1099/07/70/701-2010) 12.8.2010 pyytänyt HSL:n lausuntoa muutosehdotuksesta 15.10.2010 mennessä. Hallitukselle esitetään, että se antaa seuraavan lausunnon.

Asemakaavamuutos koskee joukkoliikennekatua Hämeentielle Mäkelänkadulle käytöstä poistetun junaradan paikalle Vallilanlaaksossa. Suunniteltu joukkoliikennekatu mahdollistaisi hyödyllisen ja joukkoliikenteelle hyvin soveltuvan poikittaisen yhteyden. Katu lyhentäisi ja nopeuttaisi yhteyksiä joukkoliikenteen keskeisenä solmupisteenä toimivaan Pasilaan. Raitioliikennettä joukkoliikennekatu palvelisi mahdollistamalla hyvät yhteydet Kalastamana ja Arabian suunnista Pasilaan ja sieltä edelleen länteen. Katu parantaisi selvästi nopeiden poikittaisten raitioliikenneyhteyksien kehittämismahdollisuuksia.

Joukkoliikennekatua on tarkoituksenmukaista hyödyntää myös bussiliikenteen palveluiden kehittämiseen. Bussiliikenteen määrä olisi kuitenkin rajallinen, sillä kadun kautta johdettaisiin vain strategisesti tärkeitä bussilinjoja, joilla saataisiin uusia merkittäviä suoria bussiyhteyksiä mm. Koillis-Helsingistä Töölön suuntaan. Koillis-Helsingistä olisi tarkoituksenmukaista ohjata 1-2 bussilinjaa (esim. 73 ja/tai 74) Pasilan kautta Kampin bussiterminaaliin, josta länsimetron myötä vapautuu terminaalikapasiteettia. Myös poikittaisliikenteessä Pasilan tavoitettavuus parantuisi niin junaliikenteeseen kuin rakentuvaan Keski-Pasilaan. Jotkin Helsingin koillis- ja luonteisosista keskustaan suuntautuvat linjat (esim. linjat 45 ja 71) kannattaisi katuyhteyden myötä yhdistää Pasilan kautta liikennöiväksi heilurilinjaksi. Joukkoliikennekatu mahdollistaisi näin uusien vaihdottomien joukkoliikenneyhteyksien tarjoamisen ja parantaisi joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoon. Lisäksi yhteys mahdollistaisi keskustaan suuntautuvan bussiliikenteen vähentämisen ja joukkoliikenteen hoidon nykyistä kustannustehokkaammin. Joukkoliikennekadun mahdollistamalla järjestelyillä kevennettäisiin nykyisin hyvin kuormittuneita linjoja ja saataisiin helpotusta Rautatientorin jatkuvasti tungostuvaan bussiterminaaliin.

Vallilanlaakson joukkoliikennekadun toteuttaminen mahdollistaisi strategisesti tärkeän eri kampusalueita ja oppilaitoksia yhdistävän tiedelinjan (506 Viikki – Pohjois-Tapiola) kehittämisen. Mallitarkastelujen perusteella voidaan arvioida, että linjan matkustajamäärät kasvaisivat nopeutuvan yhteyden johdosta useilla kymmenillä prosenteilla. On kuitenkin todettava, ettei joukkoliikennekadun sijainti ole Kumpulan kampuksen ja Ilmatieteen laitoksen välittömässä vaikutuspiirissä, joten näiltä alueil-

ta tulisi kehittää korkealaatuiset yhteydet reitin varteen esimerkiksi Arabian kauppakeskuksen tuntumaan.

Vallilanlaakson joukkoliikennekadun vaikutuksia joukkoliikennejärjestelmän houkuttelevuuteen ja kilpailukykyyn on arvioitu liikennemallitarkasteluin. Yhteiskuntataloudellinen tarkastelu osoittaa, että raitioliikenteen osalta yhteys mahdollistaisi noin vuosia 2020-2030 kuvaavassa linjastojärjestelyssä arviolta 1 milj. euron vuosittaisen liikennöintikustannussäästön ja toisi matkustajille aikahyötyä yli 2 milj. euron edestä vuosittain.

Bussiliikenteen osalta Vallilanlaakson joukkoliikennekatu mahdollistaisi jo nykytilanteessa linjaston kehittämisen siten, että palvelutasohyödyt matkustajille olisivat arvoltaan vähintään 3 milj. euroa vuodessa. Linjastojärjestelyt lisäisivät uusia suoria vaihdottomia yhteyksiä niin, että vaihtojen määrä joukkoliikenteessä vähenisi vuosittain noin miljoonalla. Joukkoliikenteen parantunut kilpailukyky loisi todennäköisesti uutta kysyntää niin, että liikennetarjontaa tulisi jonkin verran lisätä nykyisestä. Liikennöintikustannusten kasvu olisi kuitenkin korkeintaan muutamia satoja tuhansia euroja vuodessa. Joukkoliikenteen palvelutason paranemisesta aiheutuvan kulkumuotosiirtymän positiivisia vaikutuksia ei yllä olevassa laskelmassa otettu huomioon kuten ei myöskään lisääntyvästä matkustuksesta aiheutuvaa lipputulojen kasvua.

Kokonaisuutena Vallilanlaakson joukkoliikennekatu on joukkoliikenteen kehittämisen kannalta merkittävä hanke. Se mahdollistaa useiden uusien vaihdottomien yhteyksien luomisen sekä joukkoliikenteen nykyisten yhteyksien nopeuttamisen. Vallilanlaakson joukkoliikennekadun avulla joukkoliikenteen houkuttelevuutta voidaan merkittävästi lisätä ja vahvistaa Pasilan roolia myös kaupungin sisäisen ja seudullisen poikittaisen liikkumisen solmupisteenä. Vallilanlaakson joukkoliikennekatu edesauttaa myös joukkoliikenteen kustannustehokkuuden kehittämistä.

HSL Helsingin seudun liikenne kannattaa seudun joukkoliikennejärjestelmän kannalta merkittävän Vallilanlaakson joukkoliikennekadun toteuttamista.

HSL:n hallitus päätti 21.9.2010 pitämässään kokouksessa antaa Helsingin kaupungin kaupunginhallitukselle edellä estetyn mukaisen lausunnon.

Kaupunkisuunnittelulautakunta (17.6.2010)

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti

- lähettää 10.6.2010 päivätyn 22. kaupunginosan (Vallila) katu- ja puisto- sekä suojaviheralueita koskevan asemakaavaehdotuksen ja 21. kaupunginosan (Hermanni) katu-

puisto- ja rautatiealueita, 22. kaupunginosan (Vallila) puisto-, yleisiä pysäköinti- ja katualueita, 23. kaupunginosan (Toukola) puisto- ja katualueita sekä 24. kaupunginosan (Kumpula) puisto- ja katualueita koskevan asemakaavan muutosehdotuksen nro 11978 kaupunginhallitukselle puoltaen sen hyväksymistä.

- antaa vuorovaikutusraportin mukaiset vastineet esitettyihin mielipiteisiin.

Samalla lautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että

- asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus asetetaan nähtäville 30 päiväksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 27 §:n mukaisesti.

Merkittiin, että keskustelun kuluessa jäsen Modig jäsen Holopaisen kannattamana teki seuraavan palautusesityksen:

"Asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten, että joukkoliikennekadun osalta kaavamääräystä muutetaan koskemaan ainoastaan raitiotieliikennettä."

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti äänin 5 (Finne-Elonen, Männistö, Palmroth-Leino, Kallio, Rauhämäki)–4 (Holopainen, Modig, Erra, Soininvaara).

Alueen sijainti

Alue sijaitsee Vallilanlaaksossa Hämeentien ja Mäkelänkadun välissä Vallilan siirtolapuutarhan pohjoispuolella.

Tiivistelmä

Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaa joukkoliikennekadun rakentamisen käytöstä poistetun junaradan paikalle Hämeentielle Mäkelänkadulle. Samalla poistetaan varaus joukkoliikennekadulle Kumpulanmäeltä Isonniitynkadulle. Lisäksi kaava mahdollistaa kevyen liikenteen sillan rakentamisen Kumpulanmäeltä Kustaa Vaasan tien yli Arabian kauppakeskukseen asti.

Kaava-alueen pinta-ala on yhteensä 7,1 ha. Liikennealuetta (kadut, kevyen liikenteen kadut, pysäköintialue) on 3,3 ha, puistoa on 2,5 ha ja suojaviheraluetta 1,3 ha.

Lähtökohdat

Kaupunkisuunnittelulautakunnan aikaisemmat päätökset

Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 12.1.2006 Vallilanlaakson joukkoliikennekadun yleissuunnitelman vaihtoehdot 1 ja 2 jatkosuunnittelun pohjaksi ja kehotti samalla asemakaavaosastoa ryhtymään toimenpiteisiin joukkoliikennekadun edellyttämien asemakaavojen muuttamiseksi. Vaihtoehdossa 1 joukkoliikennekatu oli linjattu Hämeentieltä Mäkelänskadulle Vallilan siirtolapuutarhan pohjoispuolelta ja vaihtoehdossa 2 Kumpulanmäeltä Jyrängöntien kautta Vallilan siirtolapuutarhan pohjoispuolitse Mäkelänskadulle.

Kaupunginhallitus kehotti 25.6.2007 rakennusvirastoa ja kaupunkisuunnitteluvirastoa ryhtymään kiireellisesti tarvittaviin toimenpiteisiin Kumpulan kampuksen liittämiseksi osaksi Tiedelinjan reittiä nykyistä katuverkkoa Kumpulassa hyödyntäen. Tiedelinja aloitti liikennöinnin Kumpulanmäen kautta elokuussa 2009.

Kaupunkisuunnittelulautakunta palautti 18.12.2008 joukkoliikennekadun asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen (nro 11822) uudelleen valmisteltavaksi. Joukkoliikennekatu oli kaavassa linjattu Kumpulanmäeltä Jyrängöntien kautta Mäkelänskadulle.

Kaupunginhallitus kumosi 2.2.2009 kaupunkisuunnittelulautakunnan tekemän päätöksen ja kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa ryhtymään toimenpiteisiin, jotta Pietari Kalmin kadun jatkeeseen perustuva vaihtoehto Kumpulanmäeltä Isonniitynkadulle voitaisiin toteuttaa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta käsitteli 2.4.2009 voimassa olevan asemakaavan mukaista joukkoliikennekadun liikennesuunnitelmaa, jossa katu kulkee Kumpulanmäeltä Isonniitynkadulle. Lautakunta hylkäsi suunnitelman ja kehotti kaupunkisuunnitteluvirastoa selvittämään Kumpulan kampuksen liikenneyhteyksien järjestämistä ja poikittaisliikenteen tehostamista sekä kehotti virastoa aloittamaan kevyen liikenteen väylien suunnittelun Kumpulanmäelle välittömästi.

Kaupunkisuunnittelulautakunta merkitsi 10.12.2009 tiedoksi selvityksen Kumpulan joukkoliikenneyhteyksien parantamisesta ja poikittaisliikenteen tehostamisesta.

Yleiskaava ja asemakaavat

Helsingin yleiskaava 2002:ssa (kaupunginvaltuusto 26.11.2003, tullut kaava-alueella voimaan 23.12.2004) alue on kaupunkipuistoaluetta, jota kehitetään monipuolisena toiminta-, kohtaamis- ja luontoympäristönä. Alueelle saa rakentaa tarpeellisia yhdyskuntateknisen huollon tiloja ja liikenneväyliä. Alue on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja

maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta, jota kehitetään siten, että alueen arvot ja ominaisuudet säilyvät.

Pääosalla aluetta on voimassa 30.10.1987 vahvistettu asemakaava nro 9010. Kaavan mukaan alue on joukkoliikennekatua, katu- ja puistoaluetta. Lisäksi alueella on voimassa seitsemän muuta asemakaavaa.

Asemakaavoittamatonta aluetta ovat junarata sekä Hämeentien ja Vallilan siirtolapuutarhan välinen alue.

Maanomistus

Alue on Helsingin kaupungin omistuksessa.

Alueen yleiskuvaus

Alue on pääosin virkistysaluetta, jossa on runsaasti rakennettua puistoa. Kaava-alueen itäreunalla kulkee Hämeentie.

Alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat Kumpulan kasvitieteellinen puutarha, Kumpulan kartano, Vallilan siirtolapuutarha sekä yliopiston kampusalue, jossa on mm. tiedekirjasto ja liikuntakeskus.

Tavoitteet

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen tavoitteena on parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja linjata joukkoliikennekatu kulkemaan Vallilanlaakson halki siten, että sen aiheuttamat meluhaitat ja maise-malliset vauriot minimoidaan.

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen sisältö

Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaa joukkoliikennekadun rakentamisen Vallilanlaakson halki Hämeentieltä Mäkelänskadulle. Katu kulkee käytöstä poistuvan junaradan paikalla ja se johdetaan uinitikeskuksen koillispuolisessa rinteessä tunnelin kautta Mäkelänskadulle.

Samalla poistetaan voimassa olevan asemakaavan varaus joukkoliikennekadulle Kumpulanmäeltä Kumpulanlaakson puistoalueen halki Isonniitynskadulle.

Lisäksi mahdollistetaan kevyen liikenteen yhteys Jyrängöntieltä Kumpulan kampukselle ja kevyen liikenteen silta Kumpulan kampukselta Kustaa Vaasan tielle ja Arabian kauppakeskukseen.

Joukkoliikennekatu mahdollistaa raitiovaunuyhteyden rakentamisen Kalasataman ja Pasilan välille. Alkuvaiheessa joukkoliikennekatu tulee palvelemaan erityisesti Tiedelinjaa (seutulinja 506), joka liikennöi Viikis-

tä Arabianrannan, Kumpulan, Pasilan, Meilahden ja Otaniemen kautta Pohjois-Tapiolaan ja yhdistää eri oppilaitoksia toisiinsa.

Joukkoliikenneyhteyden rakentamista puistoalueen halki on vastustettu laajasti ja esitetty Tiedelinjan reititystä ja nopeuttamista olemassa olevaa katuverkkoa hyödyntäen.

Merkittävimmät vaikutukset

Joukkoliikennekatu parantaa joukkoliikenteen poikittaisreittejä ja niiden järjestelymahdollisuuksia. Kadun ansiosta voidaan perustaa uusia poikittaislinjoja ja siirtää joitakin Kumpulan tai Arabianrannan kautta kulkevia bussilinjoja Pasilan kautta Töölön suuntaan.

Joukkoliikennekatu luo edellytykset raitiolinjan perustamiselle Pasilasta Hermanniin. Tätä raitiotietä voidaan myöhemmin jatkaa Kalasatamaan.

Kasvitieteellisen puutarhan pääsisäänkäynnin läheisyyteen rakennettava pysäkki parantaa pääsyä tähän valtakunnallisesti merkittävään puutarhaan.

Kumpulan kartanon visuaalisesti hallitseva asema maisematilassa heikkenee joukkoliikenteen kadun rakentamisen myötä. On kuitenkin muistettava, että Hämeentien sillan rakentaminen katkaisi aikanaan kartanon suhteen Vanhankaupunginselälle ja siihen verrattuna joukkoliikennekadun kielteinen vaikutus on vähäinen.

Alue ei tarjoa enää joukkoliikennekadun rakentamisen jälkeen samantaisia mahdollisuuksia virkistykseen ja joukkoliikennekatu rikkoo viher- ja virkistysalueen yhtenäisyyttä. Joukkoliikennekadun aiheuttama haitta alueen virkistysmahdollisuuksiin on kuitenkin satamarataan verrattavissa, eikä muutos tältä osin ole merkittävä.

Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaalle Vallilan siirtolapuutarhalle on jo aiheutunut maisemallista ja meluhaittaa aiemmin pohjoisreunaa kulkeneesta satamaradasta. Nyt paikalle suunnitellusta joukkoliikennekadusta aiheutuva lisähaitta verrattuna aiempaan tilanteeseen on vähäinen. Aiheutuvaa haittaa on pyritty vähentämään asemakaavassa rakennettavaksi määrätyllä umpinaisella 1,2 metriä korkealla aidalla.

Joukkoliikennekadun melu- ja päästöhaitat eivät ole merkittäviä, eikä 55 dB:n melutaso ylitä. Sen sijaan kaavaehdotukseen sisältyy meluenteen rakentaminen vilkasliikenteisen Hämeentien reunalle Vallilan siirtolapuutarhan itäpuolelle. Meluste vähentää olennaisesti meluhaittoja Vallilan siirtolapuutarhassa ja Vallilanlaaksossa.

Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Kaavan toteuttamisesta aiheutuu kaupungille n. 10,5 milj. euron kustannukset (alv 0 %). Kustannukset jakautuvat seuraavasti:

Kadut	2,40 milj. euroa
Tunneli (155 m)	4,65 milj. euroa
Siirtolapuutarhan suoja-aita, h = 1,2 m	0,80 milj. euroa
Hämeentien melusteet	0,55 milj. euroa
VP-alueet	0,65 milj. euroa
EV-alueet	0,14 milj. euroa
Kuivatus	0,45 milj. euroa
Sillat	0,60 milj. euroa
Johtosiirrot, vesihuolto	0,13 milj. euroa
Johtosiirrot, energia	0,13 milj. euroa

Edellä mainitut kustannukset eivät sisällä Kustaa Vaasan tien ylittävää kevyen liikenteen siltaa, jonka kustannukset on arvioitu olevan noin 1,8–2 milj. euroa.

Toteutus

Joukkoliikennekatu voidaan toteuttaa heti kaavan saatua lainvoiman.

Suunnittelun vaiheet ja vuorovaikutus

Kaavoitustyö on käynnistetty kaupungin aloitteesta.

Vireilletulosta on ilmoitettu osalliselle kaupunkisuunnitteluviraston asemaakaavaosaton kirjeellä, jonka mukana lähetettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelma (7.3.2007). Päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma lähetettiin osallisille kaavaluonnoksen kanssa (kirje päivätty 6.10.2008). Päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma, kaavaluonnos ja selostusluonnos olivat nähtävillä 13.10.–31.10.2008. Keskustelutilaisuus järjestettiin 29.10.2008 kaupunkisuunnitteluviraston auditoriossa.

Toistamiseen päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma (31.3.2010), kaavaluonnos ja selostusluonnos ovat olleet nähtävänä 12.4.–30.4.2010 Arabianrannan, Pasilan ja Vallilan kirjastossa sekä kaupunkisuunnitteluvirastossa ja viraston internetsivuilla.

Keskustelutilaisuus järjestettiin 20.4.2010 kaupunkisuunnitteluviraston auditoriossa.

Viranomaisyhteistyö

Kaavamuutoksen valmistelun yhteydessä on tehty viranomaistyötä Helsingin kaupungin liikennelaitoksen, Helsingin seudun liikenteen ja rakennusviraston kanssa.

HSL Helsingin seudun liikenne on ilmoittanut lähettämässään lausunnossa kannattavansa joukkoliikennekadun toteuttamista.

Kaupunginmuseo on esittänyt kannanottonaan, ettei Vallilanlaakson valjastaminen bussiliikenteen käyttöön tue puistomaisen viherkokonaisuuden säilymistä siirtolapuutarhan ja Kumpulan kartanon lähiympäristössä, eikä museo puolla kaavamuutosta.

Esitetyt mielipiteet

Kaavamuutoksen valmisteluun liittyen on asemakaavaosastolle saapunut kirjeitse 18 mielipidettä. Lisäksi suullisia mielipiteitä on esitetty keskustelutilaisuudessa ja puhelimitse.

Saadut mielipiteet kohdistuivat joukkoliikennekadun rakentamisen vastustamiseen ja koko hankkeen tarpeellisuuden kyseenalaistamiseen. Osa mielipiteistä myös kannatti hanketta ja toivoi hankkeen pikaista toteutusta.

Mielipiteet on kaavoitustyössä otettu huomioon siten, että joukkoliikennekadun aiheuttamat maisemalliset vauriot ja meluhaitat on pyritty minimoimaan kattamalla katu sen maisemallisesti herkimmissä kohdassa ja rakentamalla aita siirtolapuutarhan pohjoisreunalle.

Liitteenä olevassa vuorovaikutusraportissa esitetään tiivistelmät mielipidekirjeistä ja viranomaisten kannanotoista sekä niiden vastineet laajemmin. Keskustelutilaisuuden muistio on vuorovaikutusraportin liitteenä.

Tilastotiedot

Pinta-ala
m²

Asemakaavoittamaton alue

Voimassa oleva asemakaava

Käyttötarkoitus

Pinta-ala
m²

Puisto (VP)

22 979

Kadut

10 082

Kevyen liikenteen kadut

1 157

Rautatiealue (LR)

159

Yleinen pysäköintialue (LP)

1 443

Yhteensä

35 820

Yhteensä

71 255

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus

Käyttötarkoitus

Pinta-ala
m²

Puisto (VP)

25 335

Kadut

29 614

Kevyen liikenteen kadut

1 157

Yleinen pysäköintialue

1 793

Suojaviheralue(EV)

13 356

Yhteensä

71 255

Jatkotoimenpiteet

Ehdotus koskee valtion ylläpitämään kiinteistörekisteriin kuulumatonta aluetta.

Ehdotuksesta pyydetään Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen hyväksymisestä päättää kaupunginvaltuusto.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle sekä

- asemakaavan- ja asemakaavan muutosehdotuksen nro 11978 kartta, päivätty 10.6.2010
- asemakaavan- ja asemakaavan muutosehdotuksen nro 11978 selostus, päivätty 10.6.2010
- vuorovaikutusraportti 10.6.2010

Pöytäkirjanote ja vuorovaikutusraportti niille mielipiteensä esittäneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa